

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра «Іноземна філологія та переклад»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан ГФ

Микола ДЄДКОВ

» _____ 2024 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Прагматичні аспекти науково-технічного перекладу

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

(назва освітньої програми)

спеціальність 035 Філологія

(код і назва спеціальності)

галузі знань 03 Гуманітарні науки

(шифр і назва)

ступінь вищої освіти бакалавр

(назва ступеня вищої освіти)

2024 рік

програма з дисципліни «Прагматичні аспекти науково-технічного перекладу»

спеціальності 035 «Філологія»,

освітня програма (спеціалізація) «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Розробник: Еліна Куш, доцентка кафедри «Іноземна філологія та переклад», к. філол. н., доцентка

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програма погоджена:

В.о. завідувачки кафедри
«Іноземна філологія та переклад»

Наталія ЖУКОВА
_____ 2024 р.

Гарант освітньої програми

Кирил ТАРАСЕНКО

_____ 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією гуманітарного факультету
(найменування факультету)

Протокол від «21» серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Микола ДЄДКОВ
_____ 2024 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Загальна характеристика

Вибірковий освітній компонент	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень

2.

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів	3	
Модулів	1	1
Змістових модулів	2	2
Семестр		
Загальна кількість годин	90	
з них аудиторних:	42	6
лекції	22	4
практичні	-	-
лабораторні	-	-
семінарські	10	2
з них самостійної роботи:	58	84
Занять на тиждень	4	-/-
Індивідуальні завдання	-	-
Форма контролю	залік	
Курсова робота (проект) (загальний обсяг)	-	

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Прагматичні аспекти науково-технічного перекладу» є теоретико-практичних знань про науково-технічний переклад як особливий вид комунікативної діяльності, що забезпечує адекватну іншомовну передачу науково-технічних текстів з урахуванням їх прагматичного навантаження, цільової аудиторії та ситуації спілкування.

3. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями навчальної дисципліни є визначення прагматичних характеристик науково-технічних текстів та специфіки їх іншомовного відтворення в різних професійних комунікативних ситуаціях сфери, встановлення лінгвопрагматичних особливостей і труднощів перекладу англomовних і україномовних науково-технічних текстів.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: «Вступ до загального та германського мовознавства», «Практичний курс основної іноземної мови», «Практичний науково-технічного перекладу (перша мова)», «Порівняльна лексикологія», «Порівняльна граматики».

Постреквізити: «Загальне термінознавство».

Знання та навички, здобуті під час опанування курсу, будуть корисні впродовж всього подальшого навчання, зокрема для написання курсових робіт, тез і статей.

4. Характеристика навчальної дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти повинні розвинути та вдосконалити такі **загальні компетентності**:

ЗК-3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

спеціальні компетентності:

СК-6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових

різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

СК-8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК-9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

СК-14. Здатність здійснювати двосторонній (усний і письмовий) переклад текстів різного жанру та формату з іноземної мови на рідну та з рідної на іноземну з огляду на коректне використання лексико-граматичних трансформацій.

СК-15. Здатність до міжособистісного спілкування та професійної взаємодії з представниками інших професійних груп, товариств, фондів, з міжнародними партнерами, з експертами з інших галузей

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН-1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН-6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН-11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПРН-14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних задач.

ПРН-16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН-20. В опорі на володіння іноземними мовами відповідно до загальноєвропейського стандарту CEFR, а також усталеними перекладацькими трансформаціями професійно здійснювати двосторонній усний і письмовий переклад текстів науково-технічної галузі та інших сфер.

ПРН-21. Володіти передовими технологіями комп'ютерної обробки текстів, навичками редагування та постредагування текстів перекладу, а також робити реферування текстів різних жанрів іноземними мовами, що вивчаються.

ПРН-22. Знати й розуміти основні перекладознавчі технології та методики для виконання якісного перекладу тексту з іноземної мови на українську і з української на іноземну.

5. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Проблеми перекладу у світлі прагматики

Змістовий модуль 1.1. Переклад як особливий комунікативної діяльності та його прагматична складова

Тема 1. Переклад як особливий вид комунікативної діяльності.

Тема 2. Міжмовне посередництво та його види. Переклад як основний вид міжмовного посередництва.

Тема 3. Лінгвостічний бар'єр та його подолання у міжмовній комунікації.

Тема 4. Види значень. Поняття прагматичного значення.

Тема 5. Прагматичні виміри перекладу.

Тема 6. Адаптація текстів до потреб цільової аудиторії при перекладі.

Змістовий модуль 1.2. Науково-технічний переклад і його прагматична складова

Тема 7. Специфіка перекладацької діяльності у науково-технічній сфері.

Тема 8. Прагматичні аспекти термінологічної точності в перекладі.

Тема 9. Помилки та труднощі науково-технічного перекладу.

Тема 10. Міжкультурні та нормативні аспекти науково-технічного перекладу.

Тема 11. Редагування та контроль якості науково-технічного перекладу.

6. Орієнтовний розподіл навчального часу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пр	сем	інд	с.р.		лк	пр	сем	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Проблеми перекладу у світлі прагматики												
Змістовий модуль 1.1. Переклад як особливий комунікативної діяльності та його прагматична складова												
Тема 1. Переклад як особливий вид комунікативної діяльності.	7,5	2		0,5		5	7,5	0,5				7
Тема 2. Міжмовне посередництво та його види. Переклад як основний вид міжмовного посередництва.	7,5	2		0,5		5	7,5	0,5				7
Тема 3. Лінгвоетнічний бар'єр та його подолання у міжмовній комунікації.	7,5	2		0,5		5	7,5	0,5				7
Тема 4. Види значень. Поняття прагматичного значення.	7,5	2		0,5		5	7					7
Тема 5. Прагматичні виміри перекладу.	8	2		1		5	8					8
Тема 6. Адаптація текстів до потреб цільової аудиторії при перекладі.	8	2		1		5	8					8
Разом за змістовим модулем 1.1	46	12		4		30	45,5	1,5				44
Змістовий модуль 1.2. Науково-технічний переклад і його прагматична складова												
Тема 7. Специфіка перекладацької діяльності у науково-технічній сфері.	8	2		1		5	9	0,5		0,5		8
Тема 8. Прагматичні аспекти термінологічної точності в перекладі.	8	2		1		5	9	0,5		0,5		8
Тема 9. Помилки та труднощі науково-технічного перекладу.	9	2		1		6	9	0,5		0,5		8
Тема 10. Міжкультурні та нормативні аспекти науково-технічного перекладу.	9	2		1		6	9	0,5		0,5		8
Тема 11. Редагування та контроль якості науково-технічного перекладу.	10	2		2		6	8,5	0,5				8
Разом за змістовим модулем 1.2.	44	10		6		28	44,5	2,5		2		40
Усього годин	90	22		10		58	90	4		2		84

7. Види навчальних занять та їх орієнтовний зміст

№ з/п	Тема	Вид занять	Орієнтовний зміст
1	Переклад як особливий вид комунікативної діяльності.	<i>лекційне</i>	Поняття комунікативної діяльності. Види комунікативної діяльності. Специфіка перекладу як виду комунікативної діяльності.
2	Міжмовне посередництво та його види. Переклад як основний вид міжмовного посередництва.	<i>лекційне</i>	Сутність, значення та види міжмовного посередництва. Характеристика перекладу як виду міжмовного посередництва.
3	Лінгвостічний бар'єр та його подолання у міжмовній комунікації.	<i>лекційне</i>	Сутність та причини виникнення лінгвостічного бар'єру. Шляхи його подолання при перекладі.
4	Переклад як особливий вид комунікативної діяльності та міжмовного посередництва.	<i>семінарське</i>	Основні характеристики перекладу як виду комунікативної діяльності та виду міжмовного посередництва
5	Види значень. Поняття прагматичного значення.	<i>лекційне</i>	Види значень у мовознавстві. Прагматичне значення та різномірні одиниці
6	Прагматичні виміри перекладу.	<i>лекційне</i>	Поняття прагматики в перекладознавстві. Прагматичні фактори перекладу.
7	Прагматика як лінгвістична та перекладацька категорія.	<i>семінарське</i>	Специфіка відтворення прагматичного значення при перекладі. Урахування фактору адресата.
8	Адаптація текстів до потреб цільової аудиторії при перекладі.	<i>лекційне</i>	Поняття адаптації у перекладі. Чинники, що впливають на адаптацію тексту при перекладі. Основні види адаптації у перекладі. Приклади адаптації в різних видах перекладу
9	Специфіка перекладацької діяльності у науково-технічній сфері.	<i>лекційне</i>	Характеристика та види науково-технічного перекладу. Поняття науково-технічного тексту та його основних характеристик.
10	Різновиди та характеристики науково-технічних текстів і їх урахування при перекладі.	<i>семінарське</i>	Класифікація науково-технічних текстів. Урахування специфіки створення та передачі різних видів науково-технічних текстів при перекладі.

11	Прагматичні аспекти термінологічної точності в перекладі.	<i>лекційне</i>	Поняття термінологічної точності в перекладі. Прагматичний вимір термінологічної точності. Способи забезпечення термінологічної точності.
12	Помилки та труднощі науково-технічного перекладу.	<i>лекційне</i>	Види помилок науково-технічного перекладу та способи їх уникнення. Лексичні, граматичні та інші труднощі науково-технічного перекладу
13	Способи забезпечення термінологічної точності та усунення помилок в науково-технічному перекладі.	<i>семінарське</i>	Використання офіційних термінологічних ресурсів (IATE, ISO, ГОСТ, WHO Termbase). Усунення помилок на різних рівнях науково-технічних текстів при їх перекладі
14	Міжкультурні та нормативні аспекти науково-технічного перекладу.	<i>лекційне</i>	Значення міжкультурного та нормативного аспектів у науково-технічному перекладі. Вплив мовних і культурних відмінностей на точність і сприйняття перекладу. Національні нормативні акти щодо перекладу технічної документації. Регламентування оформлення науково-технічних текстів та термінології.
15	Редагування та контроль якості науково-технічного перекладу.	<i>лекційне</i>	Поняття редагування та контролю якості перекладу. Види редагування в науково-технічному перекладі. Автоматизовані та неавтоматизовані елементи контролю якості науково-технічного перекладу.
16	Перевірка, редагування та вдосконалення науково-технічного перекладу.	<i>семінарське</i>	Основні етапи роботи над перекладом: від чернетки до фінальної версії. Важливість комплексного підходу до перевірки та редагування перекладу. Роль технологій у вдосконаленні якості науково-технічного перекладу. Перспективи розвитку методів перевірки та редагування у сфері технічного перекладу.

8. Форми та методи контролю

Методами контролю є: поточний (контроль відвідування занять студентом, усне опитування, індивідуальне опитування, доповіді); рубіжний контроль (тестування за темами модуля 1); підсумковий контроль (залік – форма підсумкового контролю, яка полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях, а також завдань до заліку).

9. Критерії оцінювання результатів навчання

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»¹, передбачено такі контрольні заходи: вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Історія основної іноземної мови» передбачає поточний, рубіжний та підсумковий контроль (індивідуальне завдання та усний залік).

Поточний контроль проводиться під час аудиторних (семінарських) занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи. Для поточного контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Історія основної іноземної мови» враховується:

- систематичність та активність роботи на семінарських заняттях;
- виконання обов'язкових завдань самостійної роботи.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання поточний контроль та оцінювання знань здійснюється з урахуванням роботи на семінарських заняттях (активність, участь у дискусіях тощо). Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією під час проведення заліку і враховуються викладачем при визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової оцінки з дисципліни.

Рубіжний (модульний, тематичний, календарний) контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою. Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувачів вищої освіти.

¹ Положення про організацію освітнього процесу Національного університету «Запорізька політехніка» / Укладачі: В. Грешта та ін. НУ «Запорізька політехніка», 2021. 41 с.

Семестровий контроль з дисципліни «Прагматичні аспекти науково-технічного перекладу» проводиться у формі, під час якого перевіряється володіння здобувачем освіти навчальним матеріалом, визначеним робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в залікову відомість є сумою балів за різні види навчальної роботи.

Протягом семестру здобувачі освіти проходять два рубіжних контролі по двом змістовим модулям. Вони можуть отримати оцінку з дисципліни за результатами поточної роботи, рубіжних контролів та виконаного підсумкового залікового завдання.

Підсумкова оцінка визначається як сумарна двох контролів за перший та другий змістові модулі та залікової оцінки. Для студентів заочного відділення підсумкова оцінка є сумою балів за контрольну роботу та залік.

1 семестр, залік

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумкове завдання (екзамен)	Сума
МОДУЛЬ 1												
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	50	100

T1, T2 ... T11 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
60 – 100	60 – 100	зараховано
1-59	незадовільно	не зараховано

10. Політика курсу

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю;
- дотримуватися норм законодавства про авторське право;
- приймати активну участь у навчальному процесі;

- не запізнюватися на заняття, не пропускати заняття без поважних причин;
- самостійно і своєчасно вивчати матеріал пропущеного заняття;
- давати достовірну інформацію про результати власної навчальної діяльності;
- бути терпимим і доброзичливим до однокурсників та викладачів;
- при вивченні курсу політика дотримання академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка»
https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Nakaz_N253_vid_29.06.21.pdf

12. Методичне забезпечення

1. Куш Е. О. Переклад як засіб комунікації у науково-технічній сфері. Посібник. Запоріжжя : ФОП Мокшанов В. В., 2019. 138 с.
2. Куш Е. О. Методичні вказівки для семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Переклад і науково-технічна комунікація» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання за освітньою програмою «Германські мови та літератури (переклад включно)» Запоріжжя: НУ «ЗП», 2024. 40 с.
3. Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно)» підготовки бакалавра зі спеціальності 035 «Філологія» випускника НУ «Запорізька політехніка». Запоріжжя, 2024. [Затвердж. ВР 27.08.2024 р., наказ № 2].
4. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для другого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Наказ МОН України № 871 від 20.06.2019.<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologi-ya-bakalavr.pdf>

13. Перелік навчальної, наукової та довідкової літератури

1. Андрієнко Т. П. Теорія і практика перекладу. Навчальний посібник. К. : КиМУ, 2019. 320 с.
2. Гамаль Ю. А., Куш Е. О. Історія розвитку англомовної термінології штучного інтелекту та її одиниці грецько-латинського походження. *Вчені записки Таврійського НУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33 (72). № 2. Ч. 1. С. 105-109.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури Ч. І. Вінниця: «Нова книга», 2001. 271 с.
4. Симоненко Л. І. Актуальні проблеми сучасного термінознавства. *Українська термінологія і сучасність : зб. наук. праць*. 2022. Вип. XXVIII. С. 49–55.

5. Mitchel J., Florescu-Mitchell A. I. Practical Guide to Scientific and Technical Translation : Publishing, Style and Terminology. Singapore : WSPC, 2022. 188 p.

6. Munday J., Pinto S. R., Blakesley B. Introducing Translation Studies : Theories and Applications / 5-th ed. L. : Routledge, 2022. 304 p.

14. Рекомендовані інформаційні джерела

1. Trans-European Voluntary Certification for Translators. URL : [http://transcert.eu/Erasmus Network for Professional Translator Training](http://transcert.eu/Erasmus_Network_for_Professional_Translator_Training).

2. Cornell Movie-Dialogs Corpus. 2025. URL : http://www.cs.cornell.edu/~cristian/Cornell_Movie-Dialogs_Corpus.html.

3. iWeb Corpus. 2025. URL : <https://www.english-corpora.org/iweb/>

4. Wordspy. URL : <https://www.wordspy.com/>